

«Frumento, vino, et oleo, stabili eum.» Per abundantiam autem frumenti, hoc loco non intelligitur abundantia frumenti corporalis, sed abundantia Verbi Dei, ut colligitur ex illis verbis: «Et florebunt de civitate sicut fœnum terræ;» ubi explicatur metaphora superiorum verborum. Hic igitur est sensus hujus loci, alioqui valde obscuri: «Erit in terra firmamentum,» id est, abundantia frumenti spiritualis, quod est Verbum Dei. «In summis montium,» id est, etiam in locis ex se sterilibus (valles enim, non montes abundare solent frumento), «superextolletur fructus ejus,» id est, crescet, et multiplicabitur fructus hujus frumenti in terra sadi; «super Libanum,» id est, fructus hujus frumenti exerescet supra altitudinem cedrorum Libani, vel supra fructum Libani, qui producit arbores plurimas et altissimas. «Et florebunt de civitate sicut fœnum terræ,» id est, et hic fructus frumenti non consistet in spicis corporalibus, sed in multiplicatione credentium: nam ex civitate Dei, quæ est Jerusalem, de qua dictum est ab Isaia cap. II: «De Sion exhibit lex, et Verbum Domini de Jerusalem,» florebunt, et germinabunt credentes in tanta copia, ut fœnum in terra germinare solet. Et quod ita factum sit docet S. Lucas Act. VI, ubi dicit: «Et Verbum Dei crescebat, et multiplicabatur numerus credentium valde.» Scio quid Paulus Burgensis ex paraphrasi chaldaica adferat ad probandum ex hoc loco sacrificium Missæ: sed scio etiam quam multis fabulis Judaicis paraphrasis illa scateat. Ideo piget ex lacum expositionum Judaicarum haurire, quæ nobis ex purissimis fontibus sacrarum Scripturarum abundant.

Vers. 17. 17. SIT NOMEN EJUS BENEDICTUM IN SÆCULA, ANTE SOLEM PERMANET NOMEN EJUS.

Concludit Psalmum Propheta orando, et laudando futurum Messiam. «Sit, inquit, nomen ejus benedictum in sæcula,» id est, ab omnibus, ubique, et semper benedicatur nomen Christi: quod nomen «ante solem permanet,» id est, coram sole, sive quamdiu sol erit, permanebit. Conabuntur quidem persecutores illud extinguere, sed non prevalebunt. In hebræo non habetur illud, *benedictum*, sed simpliciter legitur: *Erit nomen ejus in sæcula*, et idem aliis verbis repetitur, *quamdiu sol erit, nomen ejus permanebit*. Testatur quoque Theodoretus a nullo interprete, id est, neque ab Aquila, neque a Symmacho, neque a Theodotione illud, *benedictum*, in textu esse posi-

tum, neque haberi in exemplis apud Septuaginta Interpretes: tamen habetur in græcis et latinis antiquis libris, et legitur in *Commentariis Hieronymi*, Augustini et Euthymii. Illud, *permanet*, seu *permanebit*, in hebræo est *יָרַח* *innon*, quod verbum *filabitur*, dici posset, id est *propagabitur*: quod satis proprie convenit nomini Christi, quod per prædicatores propagatur, et propagabitur usque ad mundi consummationem.

18. ET BENEDICENTUR IN IPSO OMNES TRIBUS Vers. 18. TERRÆ, OMNES GENTES MAGNIFICABUNT EUM.

Hoc desumptum est ex *Gen. cap. XXII*: «In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ.» Et explicatur ab Apostolo *ad Gal. III*: «Non dictum est, inquit, in seminibus, tanquam in multis, sed tanquam in uno; et semini tuo, quod est Christus.» Omnes ergo gentes benedicentur a Deo Christo, id est, nemo benedicetur, nisi in Christo, et in ipso benedicentur, quotquot ex ipso renati fuerint, et in ipso perseveraverint. Ipsis enim dicitur in judicio: «Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi,» *Matth. XXV*. Proinde benedictio ista est justificatio, et adoptio filiorum per Christum. Sicut autem in ipso benedicentur omnes tribus terræ, sic etiam vicissim «omnes gentes magnificabunt,» id est, laudabunt et glorificabunt eum.

19. BENEDICTUS DOMINUS DEUS ISRAEL, QUI FACIT MIRABILIA SOLUS. Vers. 19.

Hæc est laus, qua magnificabunt eum omnes gentes: agnoscent enim et prædicabunt hæc mirabilia, quæ fecit Deus Christus justificando impios, et eruendo eos de potestate tenebrarum, et transferendo in regnum suum, ab ipso solo fieri potuisse.

20. ET BENEDICTUM NOMEN MAJESTATIS EJUS IN Vers. 20. ÆTERNUM; ET REPLEBITUR MAJESTATE EJUS OMNIS TERRA: FIAT, FIAT.

Optat in fine Propheta, ut nomen divine majestatis in æternum ab omnibus benedicatur, non in cælo tantum, ubi semper ab angelis benedicatur; sed etiam in terra, ita ut repletur omnis terra gloria Domini, et omnes homines agnoscant et laudent Dominum. Addit ex magno affectu, «fiat, fiat,» sive hebraice, *amen, amen, vere ita sit, vere ita sit*. Atque hic est finis libri secundi secundum Hebræos.

LIBER III PSALMORUM

SECUNDUM HEBRÆOS.

USQUE AD PSALMUM LXXXIX.

DE PSALMIS ASAPHI NOMINE INSCRIPTIS.

«Duodecim omnino Psalmi sunt, Asaphi inscripti nomine. Primus XLIX, atque ab hoc LXXII ad LXXXII. Asaph autem I *Paral. VI*, 39, accensetur Levitis, quos David ad canendum ordinavit. Item I *Paral. XV*, 17; XVI, 5, 37, Asaph et fratres ejus in conspectu arcæ ministrant. Memorantur item Heman, Asaph et Ethan in cymbalis æneis concrepantes I *Par. XV*, 17 et 19. Hos cantores inter, a S. Spiritu toties celebratos, cum tres excellenter, Asaph, Heman et Idithium I *Par. XXV*, 1, tum ipse Asaph inter alios clarus habetur, princeps quippe cantorum a Davide constitutus *ibid.* XVI, 5, et singulari quadam honoris prerogativa nominatus inter eos qui juxta regem prophetarent *ibid.* XXV, 2.... Porro Asaphi filios in canendi ministerio patri successisse, atque etiam inter canendum divino spiritu ad pandenda futura fuisse afflatos, docent II *Paral. XX*, 14; XXIX, 13; I *Esd. III*, 10; II *Esd. XI*, 22. » Bossuetus. Cf. not. Ps. I (hebr.), vers. 1.

Quibus memoratis, Psalmos *Asaphi* nomine inscriptos, Asapho revera adscribendos esse, sive illi Davidis coevo, sive alicui ex ejus posteris, eodem tamen nomine insignito, omnino tenendum est.

PSALMUS LXXXIII

SECUNDUM HEBRÆOS.

V. V. — Psalmus Asaph.

1. Quam bonus Israel Deus, his qui recto sunt corde!
2. Mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei.
3. Quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns.
4. Quia non est respectus mortis eorum, et firmamentum in plaga eorum.
5. In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur.
6. Ideo tenuit eos superbia, operiti sunt iniquitate, et impietate sua.
7. Prodit quasi ex adipe iniquitas eorum, transierunt in affectum cordis.
8. Cogitaverunt, et locuti sunt nequitiam; iniquitatem in excelso locuti sunt.
9. Posuerunt in cælum os suum, et lingua eorum transivit in terra.
10. Ideo convertetur populus meus hic, et dies pleni invenientur in eis.
11. Et dixerunt: Quomodo scit Deus? et si est scientia in Excelso?

V. S. H. — Canticum [h. Psalmus] Asaph.

- Attamen bonus est Israel Deus, his qui mundo sunt corde.
Mei autem pene vacillaverunt pedes, pene effusi sunt gressus mei.
Quia æmulatus sum contra iniquos, pacem impiorum videns.
Quod non recogitaverint de morte sua, et firma sint vestibula eorum.
In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur.
Ideo nutriti sunt ad superbiam: circumdederunt iniquitatem sibi.
Processerunt a pinguedine oculi eorum: transierunt cogitationes cordis.
Irriserunt, et locuti sunt in malitia calumniam, de excelso loquentes.
Posuerunt in cælum os suum, et lingua eorum deambulavit in terra.
Propterea convertetur populus ejus hic, et quis plenus invenietur in eis?
Et dixerunt: Quomodo novit Deus, et si est scientia in Excelso?

12. Ecce ipsi peccatores, et abundantes in sæculo obtinuerunt divitias.
13. Et dixi: Ergo sine causa justificavi cor meum, et lavi inter innocentes manus meas.
14. Et fui flagellatus tota die, et castigatio mea in matutinis.
15. Si dicebam: Narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobari.
16. Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me:
17. Donec intrem in sanctuarium Dei, et intelligam in novissimis eorum.
18. Verumtamen propter dolos posuisti eis; deiecesti eos dum allevarentur.
19. Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt; perierunt propter iniquitatem suam.
20. Velut somnium surgantium, Domine, in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.
21. Quia inflammatus est cor meum et renes mei commutati sunt:
22. Et ego ad nihilum redactus sum, et nescivi.
23. Ut jumentum factus sum apud te, et ego semper tecum.
24. Tenuisti manum dexteram meam, et in voluntate tua deduxisti me, et cum gloria suscepisti me.
25. Quid enim mihi est in cælo? et a te quid volui super terram?
26. Defecit caro mea et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea, Deus, in æternum.
27. Quia ecce qui elongant se a te, peribunt; perdidisti omnes qui fornicantur abs te.
28. Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam:
- Ut annuntiem omnes prædicationes tuas, in portis filia Sion.

Argumentum. — Argumentum Psalmi idem fere est, quod Ps. xxxvii et xlix. Vates hoc carmen inchoans veluti emergit ex profunda aliqua meditatione, in qua mens ejus inter minus piis cogitationes jactata aliquandiu aestuavit, donec tandem meliores animi sensus prævalerint. Igitur primo, vers. 1, summo ponit thema, solum piis Deum favere; deinde, vers. 2-15, fatetur, conspecta implorum felicitate, in eo se fuisse, ut irritum haberet omne pietatis studium; sed, vers. 16-28, utrorumque rationes quum accuratius considerasset, vidisse se, improbos tandem perire, probos vero Deum servare atque tueri. Referendum videtur ad Manassis persecutionem, IV Reg. xxi; II Paral. xxxiii, 1-10.

1. Carmen Asaphi.

Non nisi benignus erga Israelæm est Deus,
erga puros corde (veros Israelitas).

Ecce isti impii, et abundantes in sæculo multiplicaverunt divitias.

Ergo frustra mundavi cor meum, et lavi in innocentia manus meas?

Et fui flagellatus tota die, et increpatio mea in matutinis.

Et dixi: Si narravero sic: ecce generationem filiorum tuorum reliqui.

Et cogitavi ut intelligerem istud: labor est in oculis meis.

Donec veniam ad sanctuarium [al. *sanctuarium*] Dei: intelligam in novissimo [al. *novissimos*] eorum.

Verumtamen in lubrico posuisti eos: deiecesti eos ad interitum.

Quomodo vastati sunt subito: defecerunt, consumpti sunt quasi non sint.

Quasi somnium evigilantis, Domine, in civitate imaginem eorum ad nihilum rediges.

Quia contractum est cor meum, et lumbi mei velut ignis fumigans.

Et ego insipiens, et nescius: quasi jumentum factus sum [al. *eram*] apud te.

Et ego semper tecum, et tenebas manum dexteram meam.

In consilium tuum deduces me, et postea in gloria suscipies me.

Quid mihi est in cælo, et tecum volui [al. *volui*] in terra?

Consumpta est caro mea et cor meum: robur cordis mei et pars mea Deus in æternum [h. *sæculum*].

Quia ecce qui elongant se a te, peribunt: perdidisti omnem fornicantem a te.

Mihi autem propinquare [al. *appropinquare*] Deo *est*: posui in Domino Deo spem meam, ut narrem omnes annuntiationes tuas.

2. Ego vero, haud multum albui, quin inclinarent pedes mei, quasi nihil *albui*, *quoniam* laberentur gressus mei.
3. Nam invidebam insolentibus, pacem improborum intuebar:
4. Nam non sunt *eis* dolores usque ad mortem eorum, et pinguis est venter eorum.
5. In ærumnis mortalium non sunt, et cum hominibus *cæteris* non percutiuntur.
6. Ideo torques eorum est superbia; vestis violentiæ obtegit eos.
7. Prodit (prominet) ex adipe (vultu obeso) oculus eorum, erumpunt cogitationes cordis eorum.
8. Subsannant, et eloquuntur malitiose, violentiam ex alto (superbe) loquuntur.
9. Ponunt in cælis os suum, et lingua eorum ambulat per terram.
10. Propterea convertit se populus ejus (Jovæ) huc (ad partes improborum), et aquæ plenitudinis (plenæ, pleno calice) hauriuntur ab eis.
11. Et dicunt: Quomodo scit Deus aliquid, atque est scientia Altissimo?
12. Ecce, hi *sunt* impii, et *tamen* securi in perpetuum augent opes.
13. Non nisi frustra mundavi cor meum, et lavi in puritate manus meas.
14. Et fui percussus quotidie, et castigatio mea *adfuit* quovis mane.
15. Si dixissem: Loquar ita, en! generationem filiorum tuorum (o Jovæ) perfide deseruissem.
16. Et meditatus sum, ut intelligerem hoc: labor *illud est* (cognitu difficile) in oculis meis (me iudice):
17. Donec intrarem in sanctuarium Dei, atque attenderem ad novissima (exitum) eorum (improborum).
18. Non nisi in lubrico ponis eos (vel *eis* viam), deiecies eos in fallacia *loca*.
19. Quomodo sunt in vastationem repente! auferuntur, absumuntur subita pernicie.
20. Sicut somnium ab evigilando (gall. *après le réveil*), sic, Domine, cum expergiseris, imaginem eorum contemptim abolebis.
21. Quum exacerbaretur cor meum (ob improborum felicitatem), et in renibus meis pungerer,
22. Tunc ego brutus (stupidus) *eram*, neque intelligens, *instar* bestiarum coram te.
23. Ego tamen semper tecum fui;prehendisti manum meam, meam dexteram.
24. Consilio tuo deduces me, et postea cum honore me suscipies.

25. Quis mihi est in caelis praeter te?
et tecum nullum diligo (desidero) in terra.
26. Si deficit caro mea et cor meum,
petra cordis mei et portio mea Deus est in aeternum.
27. Nam ecce! qui recedunt a te, pereunt;
ad silentium redigis (perdis) omnem a te sortantem (idololatram).
28. Ego autem, propinquitatis Dei mihi bonum est,
pono in Domino Jova fiduciam meam,
ut servatus tuo beneficio enarrem omnia opera tua.

NOTE.

Vers. 2. *Inclinarent* ad perverse iudicandum de Jovæ erga pios animo. Ad verbum est, *inclinans* unusquisque *pedes meos*, particip. paul; commodius Masorethæ proponunt 3 plur. praeter. cal. — Vers. 3. *Alii, cum...* intuerer. — Vers. 4. Per totam vitam nullos patiuntur dolores. Alii minus recte: *dolores*, qui ipsi mortem afferant. Hengstenberg, *non sunt eis vincula ad mortem*, i. e. eorum scelera impunita sunt. Pro *venter*, propr. *robur*, alii *corpus*. — Vers. 6. *Torques*, etc., i. e. torquis instar cingit eos superbia. *Vestis*, vel, *quasi vestis violentia*, etc. — Vers. 7. Elegans descriptio divitum bene saginatorum superbia intumescens. Pro *oculis*, hodiernorum non pauci malunt legere cum Alexandrini *avonemo*, hoc sensu: *Prodit ex corde eorum torpente delictum eorum*, quod ad parallelismum aptissimum est. *Erumpunt*, magnæ de se cogitationes apparent in verbis et gestibus; seu, ut Hengstenberg, exundant, torrentis instar, qui coerceri nequit, omnia eorum vel impia vel absona consilia, mentisque deliria. — Vers. 8. *Violentiam*, quæ ad aliorum oppressionem tendit. — Vers. 9. Sensus: De summis pariter atque imis loquuntur, nihil est in tota rerum natura, quod superbi isti a puldita sua censura alienum putent. Minus recte Hengstenberg sequitur Lutherum, qui sic vertit, *quidquid loquuntur, id veluti e caelo demissum audiendum est*. — Vers. 10. *Propterea*, ob improborum felicitatem. Hengstenberg: *Propterea improbus convertit populum suum* (non Dei, sed homines malos) *huc* (ad suas partes), *et aqua*, hæc eadem falsæ deliciae et felicitas, *pleno guttore hauriuntur ab iis obsecatis*. Alius, *et convertit se*, redit semper, *populus ejus* (Jovæ) *huc*, i. e. ad eandem querelam, *et aqua* (querela)... — Vers. 11. *Et dicunt hi pii: Num hæc novit Deus*, etc. — Vers. 11. «Loquentes jam vates facit non improbos, sed eos, qui deficientes a Jovæ partes sequuntur improborum. Eorum vero pro sermonibus habenda sunt non tantum quæ vers. 11 dicuntur (quamquam hoc vult Hengstenberg), sed quæ inde ab hoc versu usque ad vers. 14 leguntur omnia. Id quod intelligitur ex vers. 15.» Maurer. — Vers. 12. *Alii: Ecce! tales sunt impij, et securi*, etc. — Vers. 13. *Lavi*, etc., eas ab omni scelere immaculatas servavi. — Vers. 14. Hengstenberg, *nam plaga a te afficitur*, etc. Male nonnemo, *et tamen fui percussus*, etc.: *tamen* enim quomodo coheret cum *frustra* vers. 13? — Vers. 15. Jam vates. *Ita*, ut isti loquuntur. *Deserissem*, fuisset apostata. Hengstenberg, *si dicerem: Narrabo hæc*, palam hæc mea dubia profiteram, ecce! quid egissen? *cultores tuos fecissem*, eosque in viam improborum duxissem. — Vers. 16. Hengstenberg: *sed frustra, molestia fuit semper res hæc in oculis meis*. — Vers. 17. *Sanctuarium*: «Fingit vates se hujus questionis declarationem a Deo petisse, a quo edoctus fuerit, non presentia esse spectanda.» Rosenmull. Maurer et alii, *sanctuarium*, vel *sacrarium*, non est templum, sed arcana Dei consilia, quibus in administratione rerum utitur. *Attenderem*, seu intelligerem. — Vers. 18. *Pro in fallacia*, Hengstenberg, *in ruitus* (gall. *en eclats*); Maurer, *ut fiant ruina*. Non male Alexandrini legerunt *masouh* (cum sin), dum *allectur*, superbiunt. — Vers. 19. *Subita pernicie*: alii, *pro terroribus*. — Vers. 20. Maurer, *cum eos expergefeceris*, excitaveris et tranquillitatis suæ dulci somno: infinit. hiph. Hengstenberg, *in urbe*, coram tota urbe. *Imaginem*, imaginariam eorum felicitatem. — Vers. 22. *Instar bestiarum*: Maurer, hippopotamus, ob numerum plural. — Vers. 23. Maurer, *sum....prehendis*. — Vers. 24. *Postea*, in reliqua mea vita, et praesertim in caelo. Hengstenberg, *et post*, i. e. ad, *gloriam*, etc.: violenter! — Vers. 25. *Tecum*, praeter te, vel æque ac te. — Vers. 26. *Vel.... mea es, Deus, in aeternum*.

BELLARMINI EXPLANATIO.

PSALMUS LXXII.

TITULUS ET ARGUMENTUM.

Psalmus Asaph.

De hoc titulo diximus aliquid in explicatione Psalmi XLIX, et in Praefatione. Argumentum est exhortatio ad infirmos fideles, ut non scandalizentur, si videant improbos in hoc mundo florere: quæ abhortatio semper utilis, sæpe etiam necessaria est, tum videlicet, cum populus Dei, vel justus quicumque persecutionem patitur, et injusti maxima pace et tranquillitate fruuntur.

EXPLICATIO PSALMI.

Vers. 1. 1. QUAM BONUS ISRAEL DEUS, HIS QUI RECTO SUNT CORDE!

Explicatur David tentationem et scandalum pusillorum, quorum personam in hoc Psalmo induerat, primo, jact fundamentum recte fidei, ut intelligamus, neque ipsum, neque illos, quorum personam induerat, circa fidem divine providentiæ naufragasse. Quod idem fecit propheta Hieremias, cap. XII; primum enim ait: «Justus quidem tu es, Domine, si disputem tecum;» deinde hoc fundamentum posito, subjungit: «Verumtamen justa loquar ad te: quare via impiorum prosperat? bene est omnibus, qui prævaricantur.» Sic igitur hoc loco David primum affirmat Deum bonum esse, ac per hoc justum; sed bonum ut est, videri bonis, qui sano iudicio præditæ sunt, quamvis perversis perversus videatur. Alii igitur, non interrogando, sed affirmando: «Quam bonus Israel Deus, his qui recto sunt corde!» id est, perquam bonus est Deus Israel, Israelitis, inquam, qui recto sunt corde. In hebraeo sic legitur ad verbum: *Certe bonus est Deus Israel his qui puro sunt corde*. Itaque Deus, qui in se semper est bonus, rectus et justus, est etiam talis Israelis iudicio; non tamen omnis Israelitis, sed iis ex Israele, qui purum cor habent, id est, liberum a fumo passionum, ut recte possint iudicare, sive iis, «qui recto sunt corde,» ut conforme sit rectitudini Dei; distortis enim, quod rectum est, distortum esse videtur.

Vers. 2. 2. MEI AUTEM PENE MOTI SUNT FEDES, PENE EFFUSI SUNT GRESSUS MEI.

Incipit nunc exponere tentationem infirmorum, quorum personam, ut diximus, in hoc Psalmo gerit. Boni, inquit, fideles, qui puro et recto sunt corde, bonum et justum Deum esse non dubitant, quicquid illis accidat: sed ego infirmus, et qui cor habeo non usquequaque purum et rectum, pene cecidi in dubitationem de justitia Dei. Hanc enim dubitationem metaphoricè significat motio pedum, et effusio gressuum. Sicut enim qui nu-

tare incipit pedibus, et qui labitur dum ambulat, deficit a firmitate et stabilitate sua, sic ille, qui agitur dubitationum tentationibus contrariis veritati, deficere incipit, et quasi nutat a constantia fidei. «Mei autem, inquit, pene moti sunt pedes,» id est, nutare cepi, non tamen omnino cecidi. «Pene effusi sunt gressus mei,» id est, labi cepi, dum ambularem, non tamen rui usque ad terram: denique significat se parum abuisse a lapsu in dubitationem circa justitiam et providentiam Dei.

3. QUIA ZELAVI SUPER INIQUOS, PACEM PECCATORUM VIDENS.

Aperit causam suæ tentationis, ac dicit esse, quia viderit iniquos, quos puniri a Deo oporteret, fuit alissima pace, aliisque bonis permullis. Illud, *zelavi super iniquos*, significat, *zele indignationis exarsi super iniquos*, id est, adversus iniquos, quos vidi prosperitate et pace gaudere, quam non merentur.

4. QUIA NON EST RESPECTUS MORTI EORUM, ET VERBA FIRMA MENTUM IN PLAGA EORUM.

Pergit in explicanda felicitate iniquorum, ac dicit eos fuit pace et prosperitate, quoniam tanta sanitate utuntur, ut de morte non cogitent, quasi semper essent victuri, et si forte plaga aliqua, sive morbus illis contingat, ea plaga non habet firmamentum, sed continuo evanescit. Illud, *non est respectus morti eorum*, hunc sensum habere videtur: Non respiciunt iniqui mortem suam, neque alii qui eos vident in mortem ipsorum, id est, non videntur unquam morituri, propter diuturnam et stabilem sanitatem, qua fruuntur. In textu græco legitur, *quia non respiciunt in mortem eorum, vel, ut legit S. Augustinus, non est abnatio mortis eorum*, vel, ut legit S. Hieronymus vertit: *Non cogitant mortem suam*; quæ lectio nihil fere differt a nostra. Alii ex hebraeo vertunt:

Non sunt vincula in morte ipsorum: et potest sensus esse: Non trahuntur iniqui ad mortem vinculis variorum morborum, ut saepe accidit iustis. Haec nobis videtur explicatio loci obscurissimi, quia cohaeret cum verbis sequentibus; quod enim sequitur: « Et firmamentum in plaga eorum, » sine dubio requirit repetitionem negantis particulae initio posita, ut sit sensus: Et non est firmamentum, id est, firmitas et stabilitas in plaga eorum, quia si qua plaga illis accidit, facillime curatur.

Vers. 5. 5. IN LABORE HOMINUM NON SUNT, ET CUM HOMINIBUS NON FLAGELLABUNTUR.

Ad sanitatem iniquorum, quae est pax cum morbis et plagis corporalibus, accedit etiam abundantia omnium rerum, ut non necesse habeant conflictari cum inopia, fatigatione, litibus, angoribus aliisque tribulationibus, quibus flagellantur plerique hominum, qui « in sudore vultus sui vescuuntur pane suo, » et calumniis potentiorum opprimuntur. Sed, ut recte admonet S. Bernardus in *Declaratione sua*, qui cum hominibus in hac vita non flagellantur, cum demonibus flagellantur in gehenna; nam generale est quod dicit Apostolus II *Timoth.* III: « Omnes, qui volunt pie vivere in Christo Jesu, persecutiones patientur; » et ad *Hebr.* XII: « Quem diligit Deus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. »

Vers. 6. IDEO TENUIT EOS SUPERBIA, OPERTI SUNT INIQUITATE ET IMPIETATE SUA.

Declarat Propheta quem fructum producat prosperitas in impiis, superbiam videlicet et cumulum iniquitatum. Utiuntur enim copia rerum temporalium ad explendas libidines suas, et ad opprimendos debiliores, cum e contrario viri pii valde timeant et humiliantur, cum arridet prosperitas; suspectam enim habent prosperitatem, ne forte sit merces eorum, et excidant a mercede sempiterna, quam toto corde siliunt. Sed notanda sunt verba. « Tenuit, inquit, eos superbia, » non enim superbi superbiam tenent, sed tenentur a superbia, quasi vinculo quodam: nam « qui facit peccatum, servus est peccati, » *Joan.* VIII; et vox hebraea hoc sonat: *Circumdidit eos superbia, velut torques collo alligatus.* « Et operiti sunt iniquitate et impietate: » hoc significat iniquos in prosperitate non habere peccatum solum intus in corde, ut saepe habent pauperes et miseri, qui corde concupiscunt furta, adulteria, pompas saeculi; sed opere non implent, quod libenter implerent, si possent; itaque latet intus peccatum eorum. Iniqui autem rebus omnibus abundantes, toti cooperiti sunt iniquitate, quia non solum cogitatione et desiderio, sed oculis, manibus, pedibus, lingua, visu, verbo et opere peccant.

Vers. 7. 7. PROHIBIT QUASI EX ADIPE INIQUITAS EORUM, TRANSIERUNT IN AFFECTUM CORDIS.

Ostendit originem iniquitatis natam esse ex malo usu rerum temporalium abundanter illis a Deo

concessarum: quoniam enim non dispensarunt divitias magis egentibus, ut par erat, sed ipsi sibi omnia retinuerunt, inde pingues effecti, velut tauri ac equi indomiti, pauperes oppresserunt. Pulchre notat S. Augustinus in pauperibus ex macie prodire iniquitatem, in divitiis ex adipe: pauperes enim interrogati cur furentur, respondent, ob inopiam rerum necessariorum; divites, interrogati cur alienum agrum invadant, respondent, si tamen respondere dignantur, quia multos habent agros vicinos, hunc etiam adjungi congruum est. Sic Achab rex, III *Reg.* XXI, abstulit vineam Naboth, non quod ipse vineis indigeret, sed quia vicina erat palatio suo. Porro abundantiam esse causam iniquitatum, quando non fiunt inde elemosinae pauperibus, docet Ezechiel cap. XVI: « Haec fuit, inquit, iniquitas Sodome. » id est, occasio sive causa iniquitatis gravissima: ob quam igne de caelo consumpta fuit, « superbia, saturitas panis, et abundantia, et odium ipsius, et filiarum ejus: » et manum egeno et pauperi non porrigebat: et elevavit eum, et fecerunt abominationes coram me, » et abstulit eas. In hebraeo non legitur *iniquitas*, sed *oculus*; et hunc sensum esse voluit Hebraei: *Proditit quasi ex adipe oculus eorum*, id est, ex nimia pinguedine, oculus eorum prominebat, quasi exire vellet. Sed Septuaginta Interpretes viri doctissimi non legerunt *iniquitas*, quod significat *oculum*, sed *in hanc*, quod significat *iniquitatem*. Facile autem fuit viro librorum mutari *eam in tot*, cum non differant, nisi quod una littera est paulo longior quam altera. Quod sequitur: « Transierunt in affectum cordis, » difficile admodum est; nam in hebraeo secundum versionem S. Hieronymi pro *affectu*, ponitur *cogitatio*, secundum alios, *pictura*, in graeco est *dispositio*, et sic legit S. Augustinus. Aliqui tollunt praepositionem *in*, et legunt *transierunt affectum*, sive *cogitationem cordis*; et sensum esse volunt, iniquos transgressos esse, quoad abundantiam bonorum temporalium, ipsum desiderium et cogitationem suam, id est, plus accepisse, quam desiderarent, vel cogitarent, quae expositio non placet; experientia enim docet iniquos amatores mundi non satiari temporalibus, nec fieri posse ut habeant plus, quam desiderant, cum res temporales sint modicae, et cito fiantur; et desiderium humanum vastissimum sit, nec satiari possit, nisi summo et infinito bono, ut dicit S. Augustinus lib. I *Confess.* cap. I. Adde quod praepositio *in* (ut sonat vox hebraica) *in terra*, detrahens cultoribus Dei, eosque irridens, quasi vana sit spes eorum.

Abundantia cognoscitur iniquitate, quae non est inopia.

Qui non flagellatur homo, cum dicitur flagellatur.

epiuntur. Nihil enim homo desiderat, nisi quod cogitat et cognoscit. Sed significantius est nomen picturae, quam dicunt periti linguae hebraicae proprie significare vocem מַשְׁכֹּחַ *maschoth*, quam nomen cogitationis, quia mundi amatores non desiderant quod verum bonum et pulchrum est, sed quod ipsi sibi pingunt, et fingunt in corde suo perverso bonum et pulchrum esse. Adulter enim, qui summo affectu diligit adulteram, et eam rebus omnibus anteponit, etiam aeternae felicitati, non id facit, quia revera illa sit pulcherrima et pretiosissima, sed quia ita ipse judicat, et talem sibi ipse eam in corde pingit et fingit. Itaque *transierunt iniqui abundantes rerum temporalium in affectum, et cogitationem, et picturas cordis sui*, quia conversi sunt, et transformati in concupiscentias et figmenta cordis sui: quo etiam referri potest vox graeca *διδόναι*, id est *dispositio*; nam tales effecti sunt, qualis est dispositio cordis ipsorum, id est, toti carnales.

Vers. 8. 8. COGITAVERUNT, ET LOCUTI NEQUITIAM; INIQUITATEM IN EXCELISO LOCUTI SUNT.

Pergit in explicanda perversitate iniquorum abundantium rebus temporalibus, ac dicit eos cogitasse apud se iniquitatem adversus Deum et homines, et non timuisse eam palam etiam predicare, irridendo Dei majestatem, et qui illum colunt. Illud, *cogitaverunt*, S. Hieronymus vertit *irriserunt*, et potest fieri ut vox hebraica מִן מִן *min min* ulrumque significet; nam raro hoc verbum occurrit in sacris libris. Fortasse etiam significat, irridendo in corde suo cogitasse nequitiam, quam postea loquendo propalaverunt. Quam autem audacter locuti sint nequitiam, explicat Propheta, dicens: Iniquitatem in excelsis locuti sunt, id est, iniquitatem, sive blasphemiam iniquissimam in excelsis loco positi palam et aperte locuti sunt. Illud enim, *in excelsis*, hebraice est, מְרוֹמֵי נַיִמְרוֹמֵי, *de excelsis*, sive *ex excelsis*; proinde sensus est, istos iniquos divites in sublimi locatos, ut superbium eorum decebat, de excelsis illo loco blasphemiam protulisse: sed haec clariora erunt in versu sequenti.

Vers. 9. 9. POSUERUNT IN CAELUM OS SUUM, ET LINGUA FORUM TRANSIVIT IN TERRA.

Haec est nequitia impiorum. « Posuerunt in caelum, » id est, supra caelum, os suum, non timentes Deum et angelos blasphemare. « Et lingua eorum transivit in terra, » id est, et *lingua eorum perambulavit* (ut sonat vox hebraica) *in terra*, detrahens cultoribus Dei, eosque irridens, quasi vana sit spes eorum.

Vers. 10. 10. IDEO CONVERTETUR POPULUS MEUS HIC, ET DIES PLENI INVENIUNTUR IN EIS.

Vers. 11. 11. ET DIXERUNT: QUOMODO SCIT DEUS, ET SI EST SCIENTIA IN EXCELISO?

Revertitur Propheta in persona infirmorum in

fide, ad explicandam tentationem et scandalum ipsorum ex felicitate, qua fruuntur peccatores. « Ideo, inquit, convertetur populus meus hic, » id est, propter tanta scelera, et tantam felicitatem iniquorum populus meus, qui est populus fidelis et timens Deum, « convertetur hic, » id est, convertet se ad consideranda haec. « Et dies pleni inveniuntur in eis, » id est, considerando inveniunt vere felices esse impios, ita ut etiam diutissime vivant, et impleant dies suos pervenientes ad ultimam senectutem. « Et dixerunt: Quomodo scit Deus, et si est scientia in Excelsis? » id est, et titubantes in fide dixerunt: Quomodo potest fieri ut Deus haec sciat et permittat? estne scientia in Deo excelsis? an potius haec ignorat, vel non considerat? Hanc existimo veriorum esse hujus loci explicationem. Theodoretus enim docet verba versiculi decimi dicta esse pro parenthesis in consolationem populi iusti, et verba versiculi undecimi esse verba iniquorum, qui posuerunt os suum in caelum. Quam expositionem non reprobo, sed priorem, ut faciliorem, et magis connexam cum sequentibus et praecedentibus praefero. In hebraeo non habetur, *populus meus*, sed *populus ejus*, videlicet Dei. Sensus est idem, sed lectio nostra est clarior, et credibile est Septuaginta Interpretes non legisse מִי הַמָּוֶה, *populus ejus*, sed מִי הַמָּוֶה, *populus meus*. Facile enim fuit librariorum errorem committere in scribendo *vau*, pro *io*, quae sunt litterae similes. Sic etiam in hebraeo non habetur nunc, *dies pleni*; sed vel, ut S. Hieronymus vertit, *quasi plenus*; vel, ut alii legunt, *quasi pleni*, supple *calicis*. Sed Septuaginta Interpretes non erant tam imperiti, ut per aquas intelligerent et verterent *dies*; ergo necesse est dicere, eos non habuisse in suis codicibus מִי מִי, *id est quis*; neque מִי מִי, *id est aqua*, sed מִי מִי, *id est dies*. Neque mirum est, si tam longo tractu temporis exciderit una littera, quae minima est omnium litterarum. Illud est verum, legendum esse ex hebraeo *dies plenitudinis*, potius quam, *dies pleni*; sed *dies plenitudinis* significat dies plenissimos, vel plenos, ut verterunt Septuaginta.

12. ECCE IPSI PEGATORES, ET ABUNDANTES IN VERS. 12. SAECULO, OBTINERUNT DIVITIAS.

13. ET DIXI: ERGO SINE CAUSA, JUSTIFICAVI COR MEUM, ET LAVI INTER INNOCENTES MANUS MEAS.

14. ET TUI FLAGELLATUS TOTA DIE, ET CASTIGATIO MEA IN MATUTINIS.

Aperit causam dubitationis, an Deus sciat quae aguntur in terris: et loquitur in persona infirmorum, quasi unus esset ex illis, ut facilius eorum infirmitati medeatur. « Ecce, inquit, ipsi peccatores, et abundantes in saeculo obtinuerunt divitias, » id est, haec ratio est cur incipiam dubitare de providentia Dei, quia peccatores, qui flagellari deberent, abundantes sunt in saeculo, et obtinent divitias magnas. « Et dixi » apud me ista

considerans : « Ergo sine causa justificavi cor meum, » id est, frustra cor meum purum a peccatis servare studii, et frustra « lavi manus meas cum innocentibus, » innocenter operans et vivens : frustra, inquam, quoniam Deus non benefacit iustis, sed peccatoribus; imo non solum Deus non benefacit iustis, sed eos affligi patitur. Ego enim, qui iustitiae studeo, « fui flagellatus tota die, » id est, semper in tribulationibus versor. « Et castigatio mea in matutinis, » id est, summo mane incipit vexatio, et tribulatio mea non differtur saltem ad tempus, ut vel medicum requiescam. Hæc est sententia horum versiculorum : sed verba consideremus. Illud, *abundantes in sæculo*, in hebreo significat proprie, *pacem et quietem habentes*, ac per hoc abundantes sanitate, robore, amicis, et similibus rebus. Illud, *obtinentur divitias*, poterat etiam verti, *multiplicaverunt et coaceraverunt substantiam* : quo declaratur id quod nos legitimus, *obtinentur divitias* : nam qui multiplicat divitias, illi vere eas obtinent, id est, tenent ne dilabantur; tenuis enim substantia facile evanescit. Illud, *justificavi cor meum*, in hebreo est, *purificavi cor meum*, id est, maculas peccatorum tersi per penitentiam, vel mundum et justum conservavi. Illud, *lavi inter innocentes manus meas*, significat, *unum ex innocentibus me probavi*, ut vere innocens cum opere, et purus corde. Nam lotio manuum signum erat innocentie, cum querebatur reus homicidii, ut legitimus Deuter. xxi; ex quo etiam « Pilatus lavit manus coram populo, » Matth. xxvii, ut se innocentem demonstraret in passione Christi.

Vers. 15. 15. SI DICEBAM : NARRABO SIC : ECCE NATIONEM FILIORUM TUORUM REPROBAVI.

Incipit a liberare medicinam infirmis. Exposuit hactenus eorum querelas et causam scandali, quod patiebantur ex prosperitate impiorum et adversitatibus piorum; nunc quasi compunctus et poenitens ait : « Si dicebam : Narrabo sic, » id est « si dicebam » apud me, « narrabo, » id est, pergam narrare prosperitates impiorum quasi injustas, et hanc injustitiam in Deum referre, « ecce nationem filiorum tuorum reprobo, » id est, hoc ipso reprobovi et damnavi omnes filios Dei, Abraham, Isaac, Jacob, Mosem, et cæteros. Omnes enim confitebantur habere Deum providentiam rerum humanarum, et justo iudicio peccatoribus interdum dare prosperitates, et iustis afflictiones. Vel « reprobovi, » et damnavi omnes filios Dei, quasi insipientes, qui frustra iustitiae studeant. Vel denique, « reprobovi » omnes filios Dei, quia iudicavi eos omnes a Deo derelictos esse : quæ omnia falsa sunt, et reprehensione dignissima. Atque hæc est prima ratio, qua persuadet Propheta infirmis, ut non dubitent de providentia Dei, ne videlicet contrarii sint omnibus filiis Dei, sanctis videlicet Patriarchis et Prophetis, neve illos insipientes fuisse credant, aut a Deo

derelictos. Vox hebræa, בָּגַדְתִּי *bagadti*, pro qua habemus, *reprobovi*, significat *spernere, relinquere, defecere, præcariari, fidem fallere*. Itaque S. Hieronymus vertit, *generationem filiorum tuorum reliqui*, id est, ab eis defecti. S. Augustinus legit, *non contumax, dissonus*, id est, non conveni in sententia cum filiis Dei. In eumdem sensum exponendum est *reprobovi*, id est, sprevi eos, neque fidem eis servavi, quam debebam.

16. EXISTIMABAM UT COGNOSCEREM HOC, LABOR VERB. 16. EST ANTE ME.

17. DONEC INTREM IN SANCTUARIUM DEI, ET IN- VERB. 17. TELLIGAM IN NOVISSIMIS EORUM.

Ad primam illam rationem, addit secundam petitam a difficultate hujus questionis, quæ deterrere debet homines, ne prompti essent ad reprehendenda quæ non intelligunt. « Existimabam, inquit, ut cognoscerem hoc, » id est reputabam, mecum cogitando investigabam, ut ad hujus rei cognitionem pervenirem : sed « labor » magnus, et difficultas mihi objiciebatur, « donec intrarem in sanctuarium Dei, » et per orationem a Deo lumen obtinerem, et eo lumine ad novissima iniquorum abundantiam aspicerem; nam ex novissimis, id est ex divino iudicio, quod post mortem impios manet, manifeste declarabitur, illos non fuisse vere felices. Illud, *existimabam, ut cognoscerem hoc*, obscurem est ex ambiguitate verbi *existimabam*; nam hoc loco non significat *opinabar, vel arbitrabar*; sed *reputabam*, sive discutendo iudicabam, quomodo dicemus, ex preteritis futura existimare possumus. Verbum hebræum חָשַׁב *chasab*, quod hoc loco habetur, significat *cogitare, estimare, reputare*; et S. Hieronymus vertit, *cogitavi, ut intelligerem hoc*, id est, cogitavi apud me discutens questionem istam, ut ejus solutionem invenirem. Illud, *labor est ante me*, in hebreo habetur, *zoth hamal behenai, labor in oculis meis hoc*, id est, dum inquiri notitiam hujus rei, opponitur oculis mentis mee labor penetrandi, quasi murus quidam impenetrabilis. Illud, *intelligam in novissimis eorum*, vel significat : Intelligam solutionem questionis in novissimis eorum, id est, considerando novissima eorum, cognoscam Deum habere providentiam rerum humanarum; vel significat : Intelligam novissima eorum, id est, considerando vitam eorum perveniam ad intelligendum exitum et ultimum finem ipsorum, et inde colligam questionis solutionem.

18. VERUMTAMEN PROPTER DOLOS POSUISTI EIS; VERB. 18. DEFECEISTI EOS, DUM ALLEVAERUNT.

Hic jam Propheta ostendit, ex novissimis intelligi posse iniquos abundantes in sæculo non esse felices, et Deum justum esse iudicem. Sed quia lectio nostra, quæ fideliter ex græco translata est, multum dissentire videtur ab hebræa quod ad verba, licet in sensu conveniant, utramque

explicemus. « Verumtamen, inquit, propter dolos posuisti eis, » subintellige *dolos*, aut *mala*, ut addunt aliqui textus græci, id est, propter dolos, quibus usi sunt erga proximos suos illi iniusti, ut multiplicarent divitias, tu, Domine, secundum providentiam tuam fecisti, ut ipsi doli ipsorum verterentur in dolos longe majores : nam dum per dolos lucrati sunt pecunias, aut agros, aut vestes, per eosdem dolos imprudentes ipsi jacturam fecerunt æternæ vitæ. « Et defecisti eos, dum allevaerunt, » id est, et dum extollerentur ad honores et dignitates, per eas defecisti sunt in præcipitum mortis æternæ, justo iudicio tuo. Hebræica lectio, quæ est apud S. Hieronymum, sic habet : *Verumtamen in lubrico posuisti eos, defecisti eos in interitum*, id est, dum iniustus dedisti magnas divitias, posuisti eos in loco, unde facile labi possent in interitum; et quia non severunt in lubrico caute ambulare, lapsi sunt justo iudicio tuo in interitum. Utraque lectio congruit cum Apostoli sententia in epist. I ad Timoth. cap. vi : « Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum diaboli, in desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem. » Quod si velimus concordare lectionem latinam cum hebræica, sciendum est propter dolos, in hebræico esse בְּחִלְקוֹת *bachalokot*, quæ vox non significat proprie propter dolos, neque in lubrico, sed significat in rebus lenibus, politis, blandis, quales sunt lapides valde politii, specula, et similia : nam חֶלֶק *chalak* est dividere, lenire, etc. Itaque potuisset verti hic locus : *In blanditiis, vel propter blanditias, quales sunt doli et insidie decipientium, et huc respexerunt Septuaginta Interpretes*; potuit etiam verti, *in lubrico loco*, siquidem locus lubricus, blandus et lenis est, et hanc significationem secutus est S. Hieronymus. Illud autem, *dum allevaerunt*, non difficile invenitur in textu hebræico. Nam vox illa מַשְׁוֹת *massuoth*, si scribatur cum *sin* habente punctum in sinistro cornu, derivabitur a verbo נָסָה *nasa*, quod *elevaré* significat, et huc respexerunt Septuaginta Interpretes; si vero scribatur cum *shin*, habente punctum in dextro cornu, derivabitur a verbo נָשָׂה *nasha*, quod significat, *desolare*, et hanc lectionem secutus est S. Hieronymus.

Vers. 19. 19. QUOMODO FACTI SUNT IN DESOLATIONEM! SUBITO DEFEGERUNT, PERIERUNT PROPTER INQUITATEM SUAM.

Declarat quod obscure dixerat, et admirans celerem ruinam iniquorum, quorum felicitas vix exorta arescit, vix apparuit et evanescit : « Quomodo, inquit, facti sunt in desolationem subito! » id est, quomodo, qui videbantur rebus abundare, repente facti sunt instar civitatis desolatæ, ubi præter ruinas nihil cernitur! « Defecerunt, » qui videbantur in æternum super terram victuri, « perierunt propter iniquitatem suam. » Illud, *subito*,

in hebreo græcoque textu conjungitur cum verbis : « Facti sunt in desolationem; » et sic etiam legitur S. Augustinus et Euthymius. Dicuntur autem iniqui subito perisse, quia prosperitas eorum brevissima est, si cum futura eternitate penarum comparetur. Videtur quidem prosperitas eorum diuturna esse, dum permanet : sed cum finem acceperit, tunc sentitur quam brevis et momentanea fuerit. Illud, *propter iniquitatem suam*, S. Hieronymus vertit ex hebreo : *Quasi non sint, id est ad nihilum redacti sunt*. Alii vertunt, *ab horroribus, vel terroribus*; sed vox illa, בַּיָּדוֹת *ballahoth*, obscuræ significationis est, et in tanta varietate versionum, sua remanere debet Septuaginta Interpretibus auctoritas.

20. VELUT SOMNIUM SURGENTIUM, DOMINE, IN VERB. 20. CIVITATE TUA IMAGINEM IPSORUM AD NIHILUM REDIGES.

Comparat Propheta elegantissimè similitudine prosperitatem iniquorum somnio. Somnium non est res vera, sed apparens; qui somniat se divitem esse; cum evigilat, intelligit se delusum inani spectro fuisse. Sic omnes iniqui abundantes in sæculo, felices sibi esse videntur; sed cum transierit nox hujus sæculi, intelligunt vere se felices non fuisse, et « tunc imago ipsorum, » id est, imaginaria eorum felicitas, « ad nihilum redigetur, » quæ in civitate Dei, ubi vera et sempiterna felicitas est, nullum locum habebit felicitas ista imaginaria et momentanea, quæ in auro et argento, in famulis et equis, in palatiis et hortis, in honoribus et dignitatibus, in conviviis et luxuria posita est : hæc enim omnia peribunt, et amatores suos infelicissimos reddent. Ideo rectissime admonet apostolus Paulus, « ut qui habent bona hujus mundi, tanquam non habentes sint, non de iis gloriantur, non in illis confidunt, quia præterit figura hujus mundi, » I Corinth. vii. « Velut somnium, inquit, surgentium, » quod evigilando evanescit, « sic tu Domine, in civitate tua, » quæ in novissimo demonstrabitur et aperietur, « imaginem impiorum, » id est, imaginariam eorum felicitatem, « ad nihilum rediges; » umbratilis enim felicitas evanescet, cum vera felicitas apparebit. Juste, inquit S. Augustinus, Deus in civitate sua celesti imaginem iniquorum ad nihilum rediget, qui in civitate sua terrena imaginem Dei ad nihilum redigere satęgerunt.

21. QUIA INFLAMMATUM EST COR MEUM, ET VERB. 21. RENES MEI COMMUTATI SUNT : ET EGO AD NIHILUM REDACTUS SUM, ET NESCIVI.

22. UT JUMENTUM FACTUS SUM APUD TE, ET EGO VERB. 22. SEMPER TECUM.

23. TENUISTI MANUM DEXTERAM MEAM, ET IN VERB. 23. VOLUNTATE TUA DEDUXISTI ME, ET CUM GLORIA SUSCEPISTI ME.

Exponit nunc Propheta unde noverit solutio-

Prosperitas impiorum, et momentanea.

Imaginaria felicitas impiorum, et perditio.